

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 725/2013-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. decembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť maloletého M. W. a maloletého P. W., zastúpených zákonným zástupcom otcom Ing. P. T., všetci bytom P., právne zastúpených advokátom JUDr. O. P., P., vo veci namietaného porušenia ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17 Co 191/2013 z 21. augusta 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť maloletého M. W. a maloletého P. W. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. novembra 2013 doručená sťažnosť maloletého M. W. a maloletého P. W. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených zákonným zástupcom otcom Ing. P. T., všetci bytom P., právne zastúpených advokátom JUDr. O. P., vo veci namietaného porušenia ich základného práva podľa čl. 46

ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 17 Co 191/2013 z 21. augusta 2013 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“).

Sťažovatelia v sťažnosti uviedli, že ich zákonný zástupca (ďalej len „otec sťažovateľov“) podal na Okresnom súde Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia proti matke maloletých Marte Wolf (ďalej len „žalovaná“). Uznesením sp. zn. 7 C 10/2013 z 12. marca 2013 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) okresný súd konanie vo veci zastavil a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania. Za bezdôvodné obohatenie otec sťažovateľov považoval polovicu rodinných prídavkov vyplácaných žalovanej v Rakúskej republike v sume 168 € mesačne na každé dieťa z dôvodu, že sťažovatelia sú zverení do striedavej starostlivosti rodičov. Okresný súd v tomto konaní ustanovil sťažovateľom ako maloletým kolízneho opatrovníka, ktorý podľa otca sťažovateľov *„na nepriame doporučené súdu žalobu, ktorú podal otec detí, vzal späť. Proti vôli otca detí bolo konanie zastavené.“*

Proti uzneseniu okresného súdu podal otec sťažovateľov odvolanie. Krajský súd napadnutým rozhodnutím uznesenie okresného súdu potvrdil ako vecne správne.

Podľa názoru sťažovateľov došlo postupom oboch všeobecných súdov konajúcich v tejto veci k porušeniu ich základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu, že okresný súd, ako aj krajský súd o návrhu otca sťažovateľov odmietli konať a rozhodnúť, pričom zaujali nesprávny právny názor, že otec sťažovateľov nie je oprávnený zastupovať maloletých sťažovateľov (svoje deti) pred súdom, čo odôvodnili takto: „Ustanovenie § 31 Zákona o rodine upravuje tzv. hmotno-právne zastupovanie maloletých detí pri právnych úkonoch, na ktoré dieťa nie je spôsobilé. Ide napr. o zmluvy ale aj o iné jednostranné právne úkony smerujúce ku vzniku, zmene alebo zániku ich práv a povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú. V danom prípade ide o procesné zastúpenie maloletých detí. Podľa § 22 OSP fyzická osoba, ktorá nemôže pred súdom konať samostatne, musí byť zastúpená zákonným zástupcom. Ide o zastupovanie na základe

zákona. Podľa § 9 Obč. zákonníka, maloletí majú spôsobilosť len na také právne úkony, ktoré sú svojou povahou primerané rozumovej a vôľovej vyspelosti zodpovedajúcej ich veku. Podľa § 31 ods. 1 Zákona o rodine, rodičia zastupujú mal. dieťa pri právnych úkonoch, na ktoré nie je spôsobilé.

Považujem názor a výklad súdov v danej veci za chybný. Podľa tohto názoru by rodičia nemohli zastupovať svoje maloleté deti v žiadnom konaní, ktoré smeruje proti druhému rodičovi, ak sa týka akýmkoľvek spôsobom maloletých detí, či už ide o zverenie do osobnej starostlivosti, určenie alebo zmenu výživného, o úpravu styku s mal. deťmi a pod.“

Na základe uvedeného sťažovateľa navrhli, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní prijal ich sťažnosť na ďalšie konanie a po vykonanom dokazovaní vyniesol tento nález:

„Uznesením Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 21. 8. 2013 č. k. 17Co 191/2013, ktorým potvrdil uznesenie Okresného súdu v Pov. Bystrici zo dňa 12. 3. 2013, č. k. 7C 10/2013 bolo porušené ústavné právo sťažovateľov zakotvené v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článku 6 ods. 1. Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa ktorých každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a každý má právo nato, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 21. 8. 2013 č. k. 17Co 191/2013 sa zrušuje.

Sťažovateľom sa priznáva finančné zadosťučinenie v sume 1.000 Eur, ktoré je povinný zaplatiť Krajský súd v Trenčíne do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Krajský súd v Trenčíne je povinný uhradiť sťažovateľom 275,94 Eur /dva úkony po 130,16 Eur, 2 režijný paušál po 7,81 Eur/ na účet právneho zástupcu, JUDr. O. P... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľov prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 citovaného zákona.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

V súlade s uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľov podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovatelia, zastúpení svojím otcom, podali proti žalovanej (svojej matke) návrh na vydanie bezdôvodného obohatenia z dôvodu, že rozsudkom okresného súdu z 19. augusta 2010 boli zverení do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov bez určenia výživného, pričom žalovaná poberá v Rakúskej republike rodinné prídavky, ktoré by mali byť podľa ich názoru rozdelené medzi oboch rodičov na polovicu. Okresný súd ustanovil maloletým v konaní kolízneho opatrovníka v súlade s § 31 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) a na základe jeho späťvzatia návrhu konanie zastavil poukazujúc na § 96 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Sťažovatelia vidia porušenie svojho základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva garantovaného čl. 6 ods. 1 dohovoru v arbitrárnosti uznesenia krajského súdu, ktorým krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu, pričom totožne ako prvostupňový súd nesprávne poukázal na § 31 zákona o rodine a povinnosť všeobecného súdu ustanoviť maloletým kolízneho opatrovníka v danom konaní. Podľa názoru sťažovateľov v danom prípade nejde o tzv. hmotnoprávne zastupovanie maloletých, a teda nebolo potrebné ustanoviť sťažovateľom kolízneho opatrovníka.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu, ako aj práva na spravodlivý proces je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale

podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je v zásade oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je daná v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve (I. ÚS 225/03, I. ÚS 334/08).

Pokiaľ ide o sťažovateľmi namietané porušenie ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu, ústavný súd predovšetkým konštatuje, že v danej veci nebola vylúčená právomoc všeobecných súdov. V právomoci ústavného súdu zostalo následne iba posúdenie, či účinky výkonu právomoci krajského súdu v súvislosti s jeho rozhodnutím o odvolaní sťažovateľov sú zlučiteľné s označeným článkom ústavy a dohovoru.

Po oboznámení sa s obsahom uznesenia krajského súdu ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd svoje rozhodnutie, ktorým potvrdil prvostupňové rozhodnutie ako vecne správne, náležite odôvodnil, čo potvrdzuje jeho argumentácia vychádzajúca z v konaní zistených skutkových záverov a na tomto základe vyvedených právnych záverov. V odôvodnení svojho rozhodnutia krajský súd okrem iného uviedol:

„Preskúmaním zistil odvolací súd, že súd prvého stupňa otázku prípustnosti a účinnosti späťvzatia návrhu na začatie konania posúdil správne.

Zo spisu vyplýva, že otec maloletých detí podal návrh na začatie konania o vydanie bezdôvodného obohatenia proti ich matke ako zástupca maloletých detí, t. j. nie vo vlastnom mene.

Súd prvého stupňa po zistení, že v konaní na strane navrhovateľa vystupujú maloleté deti, pričom jedná sa o situáciu, keď v tomto konaní ani jeden z rodičov nemôže zastupovať svoje deti, ustanovil im uznesením zo dňa 05. 02. 2013, č. k. 7C/10/2013-17 podľa § 31 ods. 2 Zákona o rodine opatrovníka, a to Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Považská Bystrica.

V odôvodnení tohto uznesenia citoval ust. § 31 ods. 2 Zákona o rodine, podľa ktorého žiadny z rodičov nemôže zastupovať svoje maloleté dieťa, ak ide o právne úkony, pri ktorých by mohlo dôjsť k rozporu záujmov medzi rodičmi a maloletým dieťaťom alebo medzi maloletými, zastúpenými tým istým rodičom navzájom a v takom prípade súd ustanoví maloletému dieťaťu opatrovníka, ktorého bude v konaní alebo pri určitom právnom úkone zastupovať.

Názor odvolateľa o tom, že ust. § 31 Zákona o rodine upravuje tzv. hmotnoprávne zastupovanie maloletých detí pri právnych úkonoch a zastupovanie maloletých detí v konaní sa neriadi citovaným zákonným ustanovením, je nesprávny. Podľa jeho výkladu súdnou praxou rodičia nemôžu zastupovať svoje maloleté deti v žiadnom konaní, ktoré smeruje proti druhému rodičovi o úpravu pomerov k maloletým deťom a v týchto prípadoch je namieste ustanoviť mal. deťom kolízneho opatrovníka.

Súd prvého stupňa tak opodstatnene ustanovil pre dané konanie kolízneho opatrovníka v zmysle ust. § 31 ods. 2 Zákona o rodine a ktorý potom následne bol oprávnený aj disponovať návrhom na začatie konania, t. j. tento návrh aj vziať späť. Keď súd prvého stupňa akceptoval späťvzatie návrhu na začatie konania, pričom odporkyňa so späťvzatím návrhu súhlasila, postupoval správne, keď konanie vo veci zastavil podľa § 96 ods. 1 O. s. p.“

Predmetné rozhodnutie krajského súdu obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

Ústavný súd konštatuje, že krajský súd v odôvodnení uznesenia zhrnul skutkové zistenia a právne závery okresného súdu, ktoré boli v rozsahu odvolacích námietok

sťažovateľov predmetom preskúmania v odvolacom konaní, uviedol, akými úvahami sa spravoval pri rozhodovaní, ako právne posúdil námietky sťažovateľov týkajúce sa nimi tvrdeného nesprávneho procesného postupu okresného súdu, ktorý akceptoval späťvzatie návrhu na začatie konania kolíznym opatrovníkom, v dôsledku ktorého konanie zastavil bez toho, aby sa zaoberal meritom veci, ako aj sťažovateľmi namietanej nesprávnej aplikácie § 31 zákona o rodine.

Krajský súd stručne odôvodnil, ktoré skutočnosti považoval za právne relevantné vo vzťahu k zastupovaniu maloletých detí v konaní, ktoré v mene maloletých inicioval ich otec proti matke sťažovateľov (maloletých), a teda z pohľadu krajského súdu (ako aj okresného súdu) jednoznačne v tejto veci dochádzalo k rozporu záujmov medzi sťažovateľmi a ich matkou, čo bolo dôvodom ustanovenia kolízneho opatrovníka, ktorý sa tak v rozsahu, v akom je oprávnený za maloletých konať, stal ich zástupcom, čím nadobudol aj oprávnenie vziať návrh na začatie konania späť. K samotnému ustanoveniu kolízneho opatrovníka ústavný súd dodáva, že dôvodom jeho obligatórneho ustanovenia všeobecným súdom je už potencialita existencie rozporu záujmov medzi maloletými a ich rodičmi, čo v danom prípade nebolo sporné.

Skutočnosť, že sťažovatelia sa s názorom krajského súdu nestotožňujú, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Ústavný súd sa z obsahu napadnutého rozhodnutia presvedčil, že krajský súd sa námietkami sťažovateľov zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že uznesením krajského súdu nedošlo k „denegatio iustitiae“. Sťažovatelia, ktorí boli kvalifikovane zastúpení v konaní pred všeobecnými súdmi, vo svojej sťažnosti neuviedli

žiadnu skutočnosť, na základe ktorej by bolo možné usudzovať, že uznesenie krajského súdu (v spojení s uznesením okresného súdu) je postihnuté takými nedostatkami, ktoré by odôvodňovali záver o jeho zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti a v konečnom dôsledku o porušení označených práv sťažovateľov.

Ústavný súd tiež konštatuje, že dôvody uznesenia krajského súdu sú zrozumiteľné a dostatočne logické, vychádzajúce zo skutkových okolností prípadu a relevantných právnych noriem. Toto rozhodnutie nevykazuje znaky svojvôle, nevyhodnocuje nové právne závery, konštatuje dostatočne zistený skutkový stav, k čomu krajský súd dospel na základe vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ktoré ústavný súd nie je oprávnený ani povinný nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, IV. ÚS 110/03). Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva.

Vychádzajúc z uvedeného je ústavný súd toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi uznesením krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. S prihliadnutím na odôvodnenosť uznesenia krajského súdu ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími návrhmi sťažovateľov nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. decembra 2013